

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Індустріальні парки в системі розвитку регіонів України»

Студентки 5 курсу, 3 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент
Гарант освітньої програми.
канд. екон. наук, доцент

Грінченко
Аліни Миколаївни

Головня
Юлія Ігорівна
Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«11» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект)

студентові

Грінченко Аліни Миколаївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту) :

« ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ»

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): вивчення системного підходу до засад, умов, механізмів і засобів створення і функціонування індустріальних парків, що є запорукою реальності залучення інвестицій в Україну

Об'єкт дослідження: процес діяльності індустріальних парків в Україні.

Предмет дослідження: є індустріальні парки в системі розвитку регіонів України.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

1.1. Організаційно-економічний механізм функціонування індустриальних парків.

1.2. Оцінка діяльності індустриальних парків в регіонах України.

Розділ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

2.1. Зарубіжний досвід забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустриальних парків.

2.2. Напрями удосконалення засад створення та функціонування індустриальних парків в регіонах України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускні кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 11 » грудня 2021 р.
7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.
(прізвище, ініціали, підпис)
9. Завдання прийняв до виконання студент Гриненко А.М.
(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлена діяльність індустриальних парків в системі розвитку регіонів України, а також вплив індустриальних парків на розвиток економіки України, проаналізовано необхідності розвитку індустриальних парків в Україні, з метою збільшення виробництва інноваційного продукту та подальшого розвитку української економіки, зарубіжний досвід забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустриальних парків, викладено пропозиції щодо удосконалення розвитку індустриальних парків в Україні.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Проведений аналіз дозволив визначити проблемні питання у системі функціонування індустриальних парків в Україні. Розділи виконані в повному обсязі, що підтверджено висновками.

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студентки, повністю розкриває обрану тему. Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Гриненко А.М. на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента:

Грінченко Аліни Миколаївни

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ВСТУП 3

**РОЗДІЛ 1. ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ
ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ
УКРАЇНИ** 4

1.1. Організаційно-економічний механізм функціонування
індустріальних парків. 4

1.2. Оцінка діяльності індустріальних парків в регіонах України. 11

**Розділ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ
СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ
ПАРКІВ В УКРАЇНІ** 23

2.1. Зарубіжний досвід забезпечення регіонального економічного
зростання шляхом створення індустріальних парків. 23

2.2. Напрями удосконалення засад створення та функціонування
індустріальних парків в регіонах України. 29

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 38

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 40

ДОДАТКИ 44

ВСТУП

Розвиток української економіки впродовж останніх років вимагає пошуку механізмів стимулювання, здатних активізувати економічну й інвестиційну діяльність і одночасно забезпечити структурно-технологічну модернізацію виробничого комплексу. До таких механізмів належить створення індустріальних парків. Інвестування на території індустріальних парків є сприятливою для інвестора формою ведення бізнесу й одночасно ефективним механізмом державної промислової й інвестиційної політики та політики регіонального розвитку.

Актуальність дослідження полягає у необхідності розвитку індустріальних парків в Україні, з метою збільшення виробництва інноваційного продукту та подальшого розвитку Української економіки.

Мета дослідження полягає у вивченні системного підходу до засад, умов, механізмів і засобів створення і функціонування індустріальних парків, що є запорукою реальності залучення інвестицій в Україну.

Завдання дослідження:

1. розкрити особливості створення та розвитку індустріальних парків в Україні;
2. визначити особливості функціонування індустріальних парків в Україні;
3. оцінити діяльність індустріальних парків в регіонах України.

Об'єкт дослідження процес діяльності індустріальних парків в Україні.

Предметом дослідження є індустріальні парки в системі розвитку регіонів України.

Методи дослідження:

1. аналіз даних, щодо правової системи та інших державних важелів впливу на діяльність індустріальних парків;
2. оцінка діяльності індустріальних парків в регіонах України;
3. оцінка зарубіжного досвіду забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустріальних парків;

4. надання методичних рекомендацій на основі оціненої інформації, щодо покращення системи діяльності індустріальних парків.

Апробація дослідження. Були використані данні Організації Об'єднаних Націй із промислового розвитку (ЮНІДО) – спеціалізоване агентство ООН, мандат якого передбачає підтримку інклюзивного і сталого промислового розвитку (ІСПР), також данні Форуму інноваційних виробництв для власників виробничих, будівельних, торгових підприємств і компаній, дані з офіційного реєстру "Індустріальні парки України" від Міністерства економіки України за 2021 рік, а також Закон України "Про індустріальні парки" та положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459, про формування та реалізацію державної політики щодо створення і функціонування індустріальних парків в Україні.

Структура роботи. Дипломна робота складеться з вступу, двох розділів, у кожному розділі по два пункти, висновки та пропозиції, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1.

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

1.1. Організаційно-економічний механізм функціонування індустріальних парків.

На сьогоднішній день інновації є всесвітньо визнаним рушієм економічного розвитку будь-якої країни. В свою чергу такі об'єкти як індустріальні, технологічні та наукові парки є внутрішньо національними плацдармами для формування цього інноваційного розвитку. Система діяльності індустріальних парків зазнала багато деформацій протягом історії незалежності України і продовжує змінюватися навіть зараз.

Досвід розвинутих країн показує що дослідження і впровадження інноваційного й високотехнологічного виробництва сприяє значному покращенню інноваційного потенціалу та економічному зростанню держави. Розвиток Індустріальних парків також сприятиме виконанню цілей поставлених Стратегією розвитку сфери інноваційної діяльності України на період до 2030 року.

Процес створення індустріальних парків в Україні знаходиться на початковому етапі. Історія формування та розвитку індустріальних парків в Україні сягає 90-х років, коли зважаючи на успішний світовий досвід, ряд регіонів України ініціювали створення таких парків на своїх територіях. Так, індустріальні парки були включені до стратегій соціально-економічного розвитку більшості регіонів України: у 2006 р. – Рівненської і Київської областей, у 2007 р. – Івано-Франківської, Львівської, Донецької і Вінницької, у 2008 р. – Кіровоградської, Тернопільської, Луганської і Херсонської областей, у 2010 р. – Запорізької, Харківської, Сумської областей та Автономної Республіки Крим, у 2011 р. – Дніпропетровської, Одеської, Житомирської, Миколаївської областей, у 2012 р. – Волинської області. У деяких регіонах були прийняті окремі детальні програмні та інші документи щодо створення та розвитку індустріальних парків на їх територіях, зокрема в 2007 р. рішенням Харківської

обласної ради затверджено «Програму створення індустріального парку «Рогань» в Харківській області», у 2008 р. рішенням Закарпатської обласної ради – «Програму створення індустріальних парків на території Закарпатської області на 2008-2012 роки», у 2011 р. рішенням Одеської обласної ради – «Концепцію створення індустріальних (промислових) парків в Одеській області».[1]

Однак на законодавчому рівні цей процес був закріплений лише у 2012 р. прийняттям Закону України «Про індустріальні парки» та розробкою Концепції створення індустріальних (промислових) парків. Відповідно до Закону України «Про індустріальні парки» індустріальний парк (ІП) – це облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники ІП можуть здійснювати: господарську діяльність у сфері переробної промисловості, науково-дослідну діяльність та діяльність у сфері інформації і телекомунікацій. Також є і інші визначення індустріальних парків [2].

Загальне визначення індустріального парку – це земельна ділянка, забудована й поділена на зони відповідно до генерального плану, де наявна дорожньо-транспортна й комунальна інфраструктура, а також, подекуди, об'єкти спільного користування для груп виробничих підприємств. [2] Втім, термін «індустріальний парк» також можна застосовувати ширше, наприклад, до таких понять, як зона вільної торгівлі, експортно-переробні зони, спеціальні економічні зони, високотехнологічні зони, вільні порти (порто-франко), промислові зони тощо. Велика кількість термінів і понять, пов'язаних із індустріальними парками, пояснюється, зокрема, різними цілями, функціями або організаціями парків, різною політико-економічною термінологією у різних країнах, а також бажанням упорядників парків або програм розвитку парків вирізнити себе серед конкурентів. Тому будь-яке означення індустріального парку, яке претендує на повноту, має бути достатньо широким, щоб охопити все розмаїття типів парків.

Реалізація положень проекту Закону сприятиме розвитку регіонів через те, що створені індустріальні парки забезпечать активізацію господарської

діяльності в межах відповідних територій і сприятимуть формуванню додаткових бюджетних надходжень.

Аналізуючи діяльність індустріальні парки, важливо з'ясувати їх сутність, основні характеристики, види та роль в економічному розвитку регіонів. Основна роль індустріальних парків полягає у зростанні інвестиційної активності, економічному розвитку та рості виробництва на певній території, формуванні точок регіонального зростання та вирішенні соціально-економічних проблем розвитку регіонів. Саме на ІІІ покладається важливе завдання забезпечення структурних перетворень та технологічної модернізації економіки України

Основними характеристиками ІІІ є наявність промислової землі, інженерна інфраструктура, керуюча компанія, забезпечення юридичних умов (рис. 1). Підприємства, що розміщені на території ІІІ здебільшого пов'язані технологічним ланцюгом та спільним використанням території, послуг, що надає керуюча компанія (виробничі потужності, складські приміщення) з метою забезпечення синергетичного ефекта від економії витрат. [2]

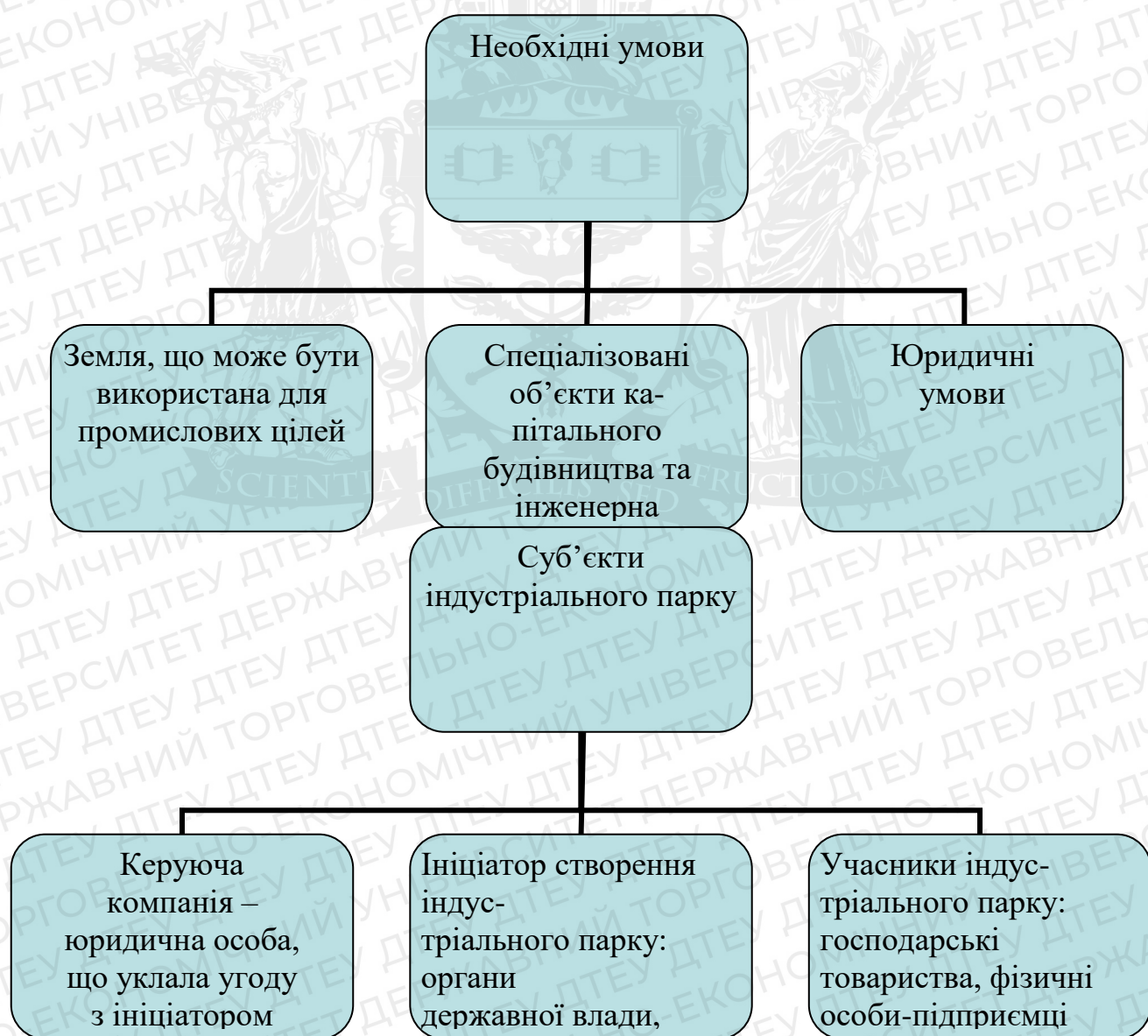
Проведений більш детальний аналіз основних характеристик індустріальних парків (надалі ІІІ) дозволив виділити ряд класифікаційних ознак та згрупувати основні види ІІІ. Серед ІІІ існує поділ за типом виробничих майданчиків. Так грінфілд – це нові парки, побудовані з нуля, а браунфілд – це старі, що виникли на місці колишніх промислових зон.

На думку фахівців, ІІІ типу грінфілд будуть привабливими переважно для великих компаній, що шукають площі для забудови промисловими спорудами під свої специфічні потреби. До таких парків найчастіше залучають іноземних інвесторів.

Щодо ІІІ типу браунфілд - це найчастіше приватні індустріальні парки, що уже мають певну інфраструктуру, що вибудувалась протягом останнього часу. Вони викликають інтерес у невеликих компаній, виробничі комплекси, які можуть розміщуватися у стандартних приміщеннях.

За правом власності ІІІ поділяють на муніципальні та приватні. Найбільш ефективними є муніципальні, основною ціллю яких є не отримання прибутку від проекту, чи оренди землі, а залучення інвесторів, що згодом сплачуватимуть податки та створюватимуть нові робочі місця.

Приватні ІІІ часто мають спекулятивний характер. Вони повинні повернути вкладені в інфраструктуру кошти, тому ціни на послуги у них, як правило, є вищими. До таких парків ставлять вищі вимоги щодо рівня ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Для України на даному етапі розвитку найбільш прийнятними є муніципальні ІІІ.

Індустріальний парк	
<p>Конкурентні переваги ІП:</p> <ul style="list-style-type: none"> – географічна близькість ринків збуту та трудових ресурсів, – наявність фінансових партнерів, – транспортна дос- тупність, – можливості розширення та диверсифікації виробництва, – розвиненість інфраструктури. 	<p>Принципи створення та функціонування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вільний доступ до інформації; – конкурентність у виборі керуючої компанії; – рівність усіх учасників ІП; – гарантованість права власності на земельні ділянки; – додержання умов договору на участь у створенні ІП; – законність у створенні і функціонуванні ІП

Рис. 1. Основні характеристики індустріальних парків [4]

За галузевою структурою ІП розділяють на універсальні та спеціалізовані. Серед резидентів універсальних парків підприємства різних компаній, що не пов'язані між собою технологічними процесами. Єдиним критерієм є те, що підприємства не повинні вступати в протиріччя в плані екології. Спеціалізовані парки, в свою чергу, бувають двох видів. Згідно першого виду – один якірний резидент підбирає під себе компанії з супутнім бізнесом, згідно другого – відбувається інтеграція незалежних один від одного компаній, що працюють в одній галузі.

У світовій практиці функціонування ІП можна виділити дві основні моделі управління ІП. Згідно першої моделі – управління ІП здійснюється управляючою компанією, що надає підприємствам не лише площадки для розміщення виробництва, але і необхідну інфраструктуру та послуги. Згідно другої моделі – дрібні індустріальні парки не управляються спеціальною компанією, а фірми, що розмістили виробництво на єдиній території, надають усі необхідні послуги та залучають підприємства зі сторони.

Розрізняють також ІП за статусом індустріального парку. Система стимулювання індустріальних парків в Україні передбачає три рівня: не включений до Реєстру індустріальних парків, включений до Реєстру індустріальних парків та зі статусом національного проекту. Система стимулювання першого рівня доступна для всіх індустріальних парків і передбачає такі стимулюючі механізми [2]:

– спрощена процедура доступу до виробничих площ для ініціатора і/або керуючої компанії та учасників індустріального парку в межах індустріального парку (набуття прав власності на земельну ділянку державної та комунальної власності) та подальше гарантування прав на земельні ділянки у межах індустріального парку;

– інформаційно-консультативна підтримка з боку Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України ініціаторів створення індустріальних парків, керуючих компаній та потенційних учасників, представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, бізнес-середовища щодо умов створення та функціонування, розроблення концепцій індустріальних парків, визначення придатних для створення індустріальних парків земельних ділянок в регіонах України тощо;

– можливість отримання коштів з державного чи місцевих бюджетів для фінансування комплексу заходів щодо вибору території індустріального парку та її облаштування на землях державної чи комунальної власності.

Система стимулювання другого рівня передбачає додатковий механізм, доступний лише для індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, а саме державну фінансову підтримку. Учасники індустріального парку звільняються від:

– пайової участі у розвитку інфраструктури населених пунктів у разі будівництва об'єктів у межах індустріального парку; сплати ввізного мита за ввезення устаткування, обладнання та комплектуючих до них, що не виробляються в Україні та не є підакцизними товарами, для здійснення господарської діяльності у межах індустріальних парків.

Керуючі компанії та ініціатори створення – суб'єкти господарювання:

– звільняються від пайової участі у розвитку інфраструктури населених пунктів у разі будівництва об'єктів у межах індустріального парку;

– отримують безвідсоткові кредити (позики), цільове фінансування на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків;

— звільняються від сплати ввізного мита за ввезення устаткування, обладнання та комплектуючих до них, матеріалів, що не виробляються в Україні та не є підакцизними товарами, для облаштування індустріальних парків [2].

Система стимулювання третього рівня розробляється і розповсюджуватиметься лише на індустріальні парки зі статусом національного проекту. Визначається механізм надання індустріальному парку статусу національного проекту. Такий статус отримують індустріальні парки, що матимуть національний масштаб та вирішуватимуть завдання державної ваги. Очікується, що економічні умови для цієї групи індустріальних парків, у т.ч. щодо державної фінансової підтримки, мають включати поряд із визначеними стимулами для індустріальних парків першого і другого рівнів додаткові преференції та бути найбільш сприятливими і привабливими для інвесторів [4].

За регіональною приналежністю розрізняють індустріальні парки в межах одного муніципалітету та міжмуніципальні.

Проведений аналіз різних видів індустріальних парків, дозволяє виділити ті, що є найбільш прийнятними для України в сьогоденні умовах господарювання – це муніципальні парки типу гріндфілд.

Отже, підґрунтям створення індустріальних парків є наявність юридично відокремлених цілісних земельних ділянок, призначених для розміщення промислового виробництва. Вони не лише в розвинутих країнах, але і в країнах, з перехідною економікою, стають невід'ємною складовою економічної системи. Індустріальні парки є засобом стимулювання виробництва інноваційного типу, залучення додаткових інвестицій, зниження напруги на ринку праці, вирівнювання економічного ландшафту країни. Організаційні та правові засади створення та функціонування індустріальних парків в Україні сформовані. Слід наповнити цей процес планомірними та реальними діями в напрямі формування регіональних сегментів національної економіки України.

1.2. Оцінка діяльності індустріальних парків в регіонах України.

В основі рішення про влаштування індустріального парку лежить намір налагоджувати і розвивати промисловість в рамках території, що спроектована й пристосована для цього. Отже, індустріальні парки грають важливу роль у національній промисловій та інфраструктурній політиці.

З 2013 року відповідно до Закону України “Про індустріальні парки” до Реєстру індустріальних парків включено 52 парки. Рис. 1.2.1

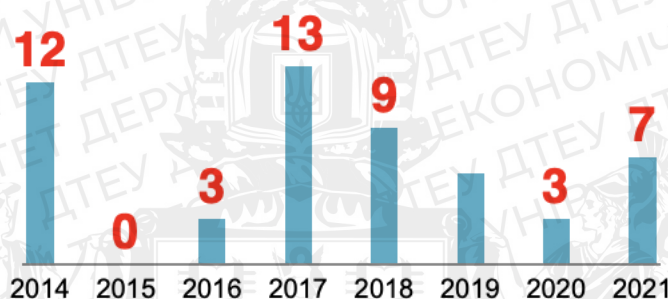

Рис. 1.2.1 Кількість зареєстрованих індустріальних парків з 2014-2021р.

В Україні також функціонують індустріальні парки, які не включені до Реєстру індустріальних парків Рис.1.2.2

Рис.1.2.2 Кількість індустріальних парків, включених до Реєстру, у розрізі регіонів. [5]

На даний момент у реєстрі міститься понад 50 індустріальних парків проте реально працюють лише декілька. Чому склалася така ситуація? У 3 випадках із 5-ти ініціатором реєстрації індустріального парку є місцеві громади.

Вони вбачають у подібних проєктах інструмент промислової політики та покладають на ділянки такого типу великі надії в залученні інвестицій.

Індустріальні парки здатні досягти цієї мети та зробити громади конкурентоспроможними, підвищити купівельну спроможність населення, покращити соціальну мобільність, підняти рівень виробничої культури та згодом наповнити місцевий бюджет. За розрахунками індустріальний парк із 30 резидентами здатен генерувати до 6.000.000\$ податку щороку.[6] Все це можливо за наявності у виконавця досвіду реалізації складного девелоперського проєкту, побудови промислової екосистеми і, головне, об'єктивної оцінки можливостей залучення виробничих процесів, забезпечення їхніх потреб у ресурсах трудових, сировинних, інфраструктурних. Подекуди комунальні підприємства не мають такого досвіду, і дорожня карта реалізації проєкту індустріального парку виглядає непереконливо.

Щоб бути успішним, індустріальний парк в Україні повинен мати: вдале територіальне розташування, розвинену транспортну інфраструктуру, підведені інженерні мережі, доступ до ресурсної бази та ємний ринок праці. Крім цього, має бути розроблена життєздатна концепція та модель бізнесу. За відсутності будь-якого з цих складників проєкт індустріального парку ризикує залишитися на папері.

Проєкт закону України №44 16 — 1 перезавантажує правове поле, у якому є індустріальний парк, і робить правила, за якими діють всі зацікавлені сторони, більш чіткими та зрозумілими. Бюджетне фінансування, передбачене цим документом, зробить такі проєкти і виробництво в їх межах більш привабливим для ініціаторів, керуючих компаній і безпосередньо учасників із погляду періодів окупності інвестицій. Закон дає необхідні фінансові стимули, а разом із законопроєктами № 56 88 і №56 89 створює не менш потрібні податкові та фіскальні преференції. В комплексі ці ініціативи забезпечують пропозицію з розміщення виробництва в Україні конкурентними важелями. [7]

Захистивши власний ринок і змістивши акценти на виробництво продукції переробної промисловості, Україна має змінити імідж постачальника

дешевої сировини та приєднатися до глобальних ланцюгів створення доданої вартості.

Регіони, де є сильні місцеві громади, диверсифікована економіка, розвинена інфраструктура, кваліфікована робоча сила, мають потенціал для розвитку промислового виробництва та перспективи розвитку індустріальних парків.

У короткостроковій перспективі варто очікувати, що після ухвалення законопроекту № 44 16 — 1 Міністерство економіки України проведе моніторинг роботи індустріальних парків. З реєстру будуть вилучені ті, які не відповідають вимогам законодавства. За такими критеріями статус індустріального парку можуть втратити більше третини учасників реєстру. З іншого боку, з'являться реальні стимули, які можуть посприяти збільшенню інтересу девелоперів та інвесторів до таких проектів. Тобто відбудеться хвиля нових реєстрації індустріальних парків.

У горизонті 3 — 5 років, за сприятливих обставин, компанії реалізовуватимуть проекти за розміщення нових виробничих і складських об'єктів, які вони відтермінували через пандемію. Також із погляду перерозподілу глобальних ланцюгів постачання треба очікувати, що в перспективі 5 — 10 років Україна може значно підсилити свою позицію в ролі світового виробничого майданчика. Звісно, за умови, що не буде негативних чинників.

Для визначення успішності індустріального парку необхідно встановити еталонні рамки, тобто набір цільових показників, за якими оцінювати ефективність, а також ключові показники ефективності (КПІ). Можна встановлювати КПІ як для всього індустріального парку, так і для окремого об'єкту або різних процесів, що відбуваються на території всього парку або конкретного об'єкту.[8] Відповідно до принципів «інклюзивного і сталого промислового розвитку» (ІСПР) у цих вказівках визначено три категорії показників, що включають 13 основних КПІ для індустріальних парків: економічні показники ефективності, соціальні показники ефективності та екологічні показники ефективності. Всі вони зведені у цій таблиці:

- Належне економічне управління;
- Сприятливі для економічного розвитку фізичні параметри майданчика та інфраструктура (фізичний компонент);
- Сприятливі для економічного розвитку послуги (нефізичний компонент)
- Позитивний економічний вплив (не застосовується до нових парків, що не налагодили повноцінне функціонування)

Соціальні показники ефективності, пов'язані з компонентом ІСПР «Забезпечення спільного процвітання»:

- Відповідність майданчика соціальним вимогам, належна соціальна інфраструктура;
- Соціальна інклюзія;
- Якісна система соціального управління, належні соціальні послуги (не застосовується до нових парків, що не налагодили повноцінне функціонування);
- Охорона праці та техніка безпеки (не застосовується до нових парків, що не налагодили повноцінне функціонування);
- Трудові відносини та соцзабезпечення (не застосовуються до нових парків, що не налагодили повноцінне функціонування).

Екологічні показники результатів діяльності, пов'язані з компонентом інклюзивного й сталого промислового розвитку (ІСПР) «Охорона довкілля»:

- Відповідність майданчика екологічним вимогам;
- Зелена інфраструктура;
- Зелені системи (не застосовується до нових парків, що не налагодили

повноцінне функціонування);

- Ефективне й чисте виробництво, управління викидами й відходами (не застосовується до нових парків, що не налагодили повноцінне функціонування).

Кожен із цих показників своєю чергою включає кілька вхідних кількісних показників. Деякі з наведених показників (особливо ті, що стосуються характеристик інфраструктури та майданчика) можуть застосовуватися до нових індустріальних парків, в той час як інші (зокрема ті, що стосуються наслідків діяльності та надання послуг) стають інформативними лише після налагодження повноцінної роботи парку.

За даними Міністерства економіки України на сьогодні в Україні є 4 діючих індустріальних парки це: Індустріальний парк “Коростень”, Індустріальний парк “Соломоново”, Вінницький індустріальний парк, Індустріальний парк “Біла церква”.

Розглянемо більш детально діяльність індустріального парку “Біла церква”. Резюме парку знаходиться у Додатку №А.

Метою створення індустріального (промислового) парку «Біла Церква» є забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності міста Біла Церква, Київського регіону та України в цілому, активізація інвестиційної діяльності, підвищення рівня зайнятості населення, розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.

Основними завданнями створення індустріального парку є:

- розвиток індустріального потенціалу регіону;
- активізація інноваційної діяльності;
- підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- реалізація потенціалу імпортозаміщення;
- зростання обсягу інвестицій у регіон;
- збільшення податкових надходжень та платежів до бюджету та державних цільових фондів;
- зниження навантаження на транспортну систему міста;

- створення нових робочих місць, в тому числі для висококваліфікованих кадрів;
- підвищення рівня доходів у регіоні;
- зниження диспропорцій в розвитку регіону.

Діяльність та функціонування індустріального парку «Біла Церква» може посприяти частковому вирішенню наступних цілей та задач, які визначені Кабінетом Міністрів України в Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2030 року.[9] SWOT-аналіз можливостей індустріального парку у Додатку №Б

Наразі в межах ІІ «Біла Церква» (Київська область) освоєно 11 гектарів і представлено 6 резидентів. Індустріальний парк «Біла Церква» має затверджену концепцію розвитку та стратегічні цілі в горизонті 10 років, а саме: \$250 мільйонів інвестицій, понад 4000 створених робочих місць, 30 резидентів і 70 гектарів освоєних площ. На 2021 рік вкладено \$35 мільйонів, освоєно 11 гектарів території, залучено 6 резидентів, якими створено 400 робочих місць. Тобто за 3 роки існування ІІ «Біла Церква» виконала КРІ на 15-20%. [10]

За цей же період закладено фундамент, без якого не може функціонувати індустріальний парк і його резиденти. Насамперед до ділянки підведені всі необхідні інженерні мережі, побудовані внутрішньо ділянкові та під'їзні дороги. Також, зведені якірні виробничі та складські об'єкти, побудовані готові приміщення для продажу чи оренди.

Вже є три працюючі резиденти, чії підприємства вже виготовляють продукцію, надають послуги та співпрацюють між собою. Керуюча та сервісна компанії надають резидентам адміністративні та сервісні послуги відповідно. Це саме те, чого що було заплановано виконати за перших 3 років роботи індустріального парку. Наразі з таким набором опцій співробітництва та сервісів ІІ значно легше залучати нових резидентів. Компанія очікує, що за наступні 2-3 роки наповнення парку зросте до 50-60% із випередженням строків реалізації стратегічних цілей.

Тривають будівельні роботи на ділянці площею 40 000 м², де вже цієї осені має запрацювати підприємство зі зберігання та переробки зернових потужністю 60 000 тон.

Крім того, ІП облаштовує дорожньо-транспортну інфраструктуру, будує нові дороги для з'єднання з трасами Е95 і Р-32. Територією індустріального парку прокладається залізнична гілка. Вона має забезпечити перевантаження матеріалів, сировини, зрештою – продукції резидентів з автомобільного транспорту на залізничний за принципом мультимодального хаба.

У 2021 році компанія збільшила потужність електричних підстанцій на 10 МВт. У серпні 2021 року завершено прокладання та здійснено запуск газопроводу середнього тиску потужністю 6400 м³/год для опалення приміщень і використання газу в технологічних процесах резидентами індустріального парку.

На завершальній стадії перебуває будівництво промислового об'єкта площею понад 5000 м.кв. яку компанія планує здати в експлуатацію у 2022 році. Пропозиція індустріальної нерухомості має попит. Серед претендентів стати резидентом парку є три компанії, які зацікавлені у розширенні виробничих і складських потужностей на базі нової будівлі. До кінця 2022 року планується освоїти ще 18 гектарів і залучити 5 резидентів.

На площі 70 гектарів, якими володіє ІП можна побудувати від 235 тис. м.кв до 388 тис м.кв. нерухомості- це промислові об'єкти, виробничі та складські приміщення. На ринку спостерігається попит на виробничі приміщення понад 3000 м.кв і логістичні приміщення площею більше 5000 м.кв.

З огляду на це кількість підприємств, які можуть розмістити на земельній ділянці ІП, не перевищує 30, на яких працюватимуть від 2400 до 4000 осіб персоналу. Залучити таку кількість резидентів цілком можливо за 5 років- до 2026 року, плюс 1-2 роки на будівництво. У результаті компанія планує освоїти всі ділянки не пізніше 2028 року.

На разі в ІП працює одна аграрна компанія, одна логістична та декілька виробників. Наявні резиденти та діючі підприємства об'єднані у три кластери.

Перший- це виробничий електротехнічний кластер, другий- будівельний, третій-логістичний.

На території ІІ створено стійку промислову екосистему, яка пом'якшує негативний вплив на довкілля, зменшує споживання ресурсів і підтримує гідні умови праці.

Потенційні резиденти- ті, кого компанія запрошує до співпраці, - мають поділяти бачення компанії промислового розвитку. ІІ фокусується на підприємства FMCG-сектору, фармацевтики, компаніях-виробниках електротехнічних виробів, побутової техніки й електроніки. Також ІІ неможливо уявити без логістичних об'єктів і відповідної інфраструктури.

Підприємства, які використовують застарілі, а отже, ресурсноємні технології виробництва, мають значний обсяг викидів у довкілля, не підтримують переробку та вторинне використання матеріалів і ресурсів, не мають намірів створити ощадно ефективне виробництво, - рухаються у діаметрально протилежний бік від ІІ.

Щодо співпраці з резидентами. Земля в межах ІІ має промислове призначення та перебуває в приватній власності індустріального парку "Біла церква". Компанія пропонує клієнтам її купівлю або оренду, також будує об'єкти «під ключ». На території ІІ є виробничі та складські приміщення. З резидентами укладає договори оренди або купівлі-продажу, залежно від випадку, угоди про введення господарської діяльності у межах ІІ, а також сервітуту, за якими компанія надає інженерно-транспортну інфраструктуру в користуванні. Керуюча компанія обслуговує інфраструктуру та надає додаткові послуги резидентам. Наприклад це послуги за принципом єдиного вікна для отримання дозволів і погоджень, зокрема дозволів на будівництво та введення в експлуатацію, а також отримання сертифіката відповідності для продукції виробника.

Працює офіс замовника- це умовна назва для комплексу ген проектних і ген підрядних послуг із супроводу компанії-учасника в процесі розміщення виробництва на території ІІ. Крім того, ІІ допомагає резидентам із підбором персоналу, забезпеченням охороною їх об'єктів, налагодженням співпраці з

містом, навчальними закладами, іншими резидентами, логістичними компаніями тощо.

Також індустріальний парк приєднався до програми з розвитку ресурсоефективного виробництва, ініційованої ООН із промислового розвитку. Участь у програмі дає можливість резидентам парку скористатися досвідом компаній-лідерів і впровадити світові практики у сферах екологічності, енергоефективності та сталого розвитку.

Для бізнесу - це можливість підвищити конкурентоспроможність своєї продукції та задовольнити потреби споживачів в екологічно безпечних товарах і послуг.

Індустріальний парк «Біла церква» є проектом холдингової компанії UFuture. У межах холдингу працює екосистема для підтримки малих і середніх виробничих компаній. Наприклад, у UNIT.City (інноваційний парк у Києві) можна створити 3D- модель виробів і надрукувати їх прототипи на 3D- принтері з матеріалу необхідної якості. Команда промислового акселератора INDAX, проаналізувавши бізнес-модель малого та середнього бізнесу, може допомогти йому вирости до серійного виробництва і організувати переїзд до ІП.

Індустріальний парк бере на себе інвестиційні ризики та пропонує резидентам виробничі та складські приміщення з підведеними інженерними мережами. Крім того є послуга будівництва «під ключ» згідно з технічним завданням клієнта. Lean Institute Ukraine допомагає з правильним розміщенням виробничих ліній і в організації ощадного виробництва. Керуюча компанія ІП можете знайти необхідний персонал, налагодити ланцюги постачання, надати охорону та всі необхідні комунальні сервіси. Виробник монтує обладнання та розпочинає роботу із старту, не витрачаючи час на вирішення будівельних питань.

Щоб отримати додаткові компетенції, підприємець може звернутись до Unit School of business і пройти інтенсив з управління та розвитку бізнесу.

Вплив пандемії на роботу ІП. З одного боку, в компанії з'явилися нові клієнти через пандемію. Виробничий чи складський об'єкт- це не офіс. Його неможливо повністю або частково перевести на віддалену роботу з дому.

Навпаки, через розрив ланцюгів постачання, багато іноземних і вітчизняних компаній почали шукати альтернативні майданчики, ближче до ринків збуту. Також вони прагнуть мати додаткові запаси на період локдауну як наслідок, значно виріс попит на складські приміщення.

З іншого боку, багато компаній згорнули чи перенесли плани щодо розширення виробництв через несприятливу кон'юнктуру на ринках і падіння попиту на їх продукцію.

Також карантин вплинув на роботу резидентів. На виробництвах і будівельних майданчиках ІІІ були посилені заходи безпеки. Приділялася підвищена увага стану здоров'я працівників, вимірювалась температура. До початку зміни працівники обробляють руки дезінфекційним розчином, стерилізуються робочі та соціальні приміщення. У цеху, на підприємствах витримується дистанція. Робота ведеться з дотриманням маскового режиму та всіх санітарно-гігієнічних заходів для запобігання розповсюдження COVID-19, затверджених урядом і Київською обласною комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Із понад 50 ІІІ, внесених до реєстру, помітна діяльність ведеться у 14, з яких 7 мають на своїй території діючі підприємства з виробництва продукції або надання логістичних чи транспортних послуг. Окрім індустріальних парків в Україні також є до десятка промислових ділянок, де будується інфраструктура, ведуться роботи з залучення до співпраці підприємств і надаються послуги тотожні індустріальному парку, але без отримання запису у відповідному реєстрі.

Можна визначити щонайменше три актуальні тренди, які характеризують розвиток цього сектора. Перша тенденція – це збільшення кількості приватних індустріальних парків та керуючих компаній. Реєстрація таких парків пов'язана з бажанням власників землі капіталізувати актив. Це виправдана стратегія, з огляду на прийняття Верховною Радою проекту закону №4416-1 і набуття чинності норм, якими передбачено фінансування будівництва інженерної інфраструктури доріг. Промислова ділянка з підведеними мережами є більш інвестиційно приваблива, ніж порожнє поле, її легше легалізувати.

Другий тенденція- диверсифікація та розширення послуг. Конкуренція зростає, а це змушує індустріальні парки та керуючі компанії збільшувати кількість сервісів, які можуть бути цікаві потенційним інвесторам: від вирішення питань, до організації ощадливого виробництва, створення ланцюгів постачання, утворення кластерів. розвиток суміжних послуг є противагою традиційній концепції, коли акцент при залученні резидентів робиться на податкові та митні преференції.

Третя тенденція - це зменшення виробничих і операційних витрат завдяки імплементації ефекту масштабу та принципів sharing economy (спільне використання інженерних мереж, матеріалів і ресурсів), будівництво тепло-енергоєфективних виробничих і складських об'єктів з урахуванням вимог «зеленої» сертифікації BREEAM або LEED.

Отже, для України організація виробництв у форматі індустріальних парків є ефективним антикризовим заходом. За їх допомогою можна залучити нові інвестиції, збільшити податкові надходження до бюджетів усіх рівнів, підвищити конкурентоспроможність продукції. Такі проекти вносять у культуру виробництва нові стандарти праці й ощадливого використання ресурсів. Виробництва в межах таких проектів створюють продукцію з доданою вартістю, яка залишається в Україні. Збільшення кількості таких проектів має позитивно вплинути на стан економіки країни.

Розділ 2.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

2.1. Зарубіжний досвід забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустріальних парків.

Більш ніж столітнє використання територіальних організаційно-економічних форм стимулювання промислово-виробничої, науково-дослідної та інноваційної діяльності в різних країнах і регіонах світу дозволило накопичити багатий досвід, який необхідно враховувати, плануючи застосування відповідних механізмів в Україні. Їхня важливість особливо посилюється комплексністю впливів на виробничо-інвестиційний, соціально-економічний, регіональний розвиток, оскільки Україні потрібно одночасно й оперативно вирішувати цілу низку різнопланових проблем державного, в тому числі економічного будівництва. Критичне вивчення світового досвіду, еволюційного шляху від найпростіших індустріальних парків до сучасних потужних інноваційно-технологічних утворень покликане допомогти нам обрати модель розвитку індустріальних та технологічних парків відповідно до специфіки та пріоритетів розвитку нашої економіки, можливостей застосування інструментів стимулювання тощо.

В економічній практиці ідея створення індустріальних парків не є новою. Багато держав світу за їх допомогою активізували інвестиційну та інноваційну сфери економіки. Парки створювали умови для виникнення нових підприємств, реорганізації вже існуючих, зародження нових сфер бізнесу. Впровадження високих технологій у виробництві збільшувало обсяги та асортимент випуску продукції, підвищувало конкурентоспроможність економіки і, що дуже важливо як на сьогодні, створювало нові робочі місця.

Перші індустріальні парки виникли у промислово розвинутих країнах понад сто років тому – головним чином як інструмент заохочення промислового розвитку. Першим у світі відкрито Траффордський індустріальний парк

(Trafford Park), у м. Манчестері в Англії, заснований у 1896 р. Ернстом Холі, який придбав близько 10 га землі вздовж Манчестерського морського каналу. Тут він створив транспортну й інженерну інфраструктуру і почав продавати та здавати в оренду підготовлені ділянки промисловим компаніям. До речі, звідси почав завойовувати європейський ринок американський виробник авто «Форд». [12] У США перший індустріальний парк з'явився поблизу Чикаго у 1907 р. Через півстоліття цим досвідом скористалися Азіатські тигри. У 1951 р. у Сінгапурі з'явився перший в Азії індустріальний парк.

Найбільшого розповсюдження індустріальні парки набули починаючи з 1970-х років. У Китаї перші спеціальні економічні зони створено ще у 1980 р. І вже в 2006 р. у країні функціонувало 54 національні зони технологічного розвитку, за суттю індустріальних парків, які тоді формували майже 5% китайського ВВП, акумулювали близько 22% прямих іноземних інвестицій та генерували 15% товарного експорту. Чехія впровадила державну програму розвитку індустріальних парків у 1998 р. Протягом 7 років було створено близько сотні індустріальних парків, інвестори вклали в нові виробництва понад 9 млрд євро, створили 70 тис. робочих місць [11].

Нині, за різними оцінками [13], кількість індустріальних парків у світі коливається в межах 12-20 тис. Наприклад, у США їх створено 400, Чехії – понад 100, Польщі – понад 60, Туреччині – 263. У Республіці В'єтнам на 200 індустріальних парків припадає 25% ВВП та 40% залучених інвестицій. У Китаї функціонує 375 індустріальних парків, де акумулюється близько 25% загального обсягу прямих іноземних інвестицій. У свою чергу, парки дають Китаю приблизно 15% товарного експорту і понад 4 млн робочих місць. У Південній Кореї діють 1200 індустріальних парків. Вони забезпечують 80% національного експорту, 70% промислового виробництва і 50% зайнятості у промисловості. У Туреччині за останні 30 років створено 346 індустріальних парків, понад 80% прямих іноземних інвестицій зосереджено саме в них.

Отже, за розрахунками експертів, у середньому у світі в 1 га площі індустріального парку інвестори вкладають 1-5 млн дол. США і створюють від 20 до 50 робочих місць.

Як правило, індустріальні парки в більшості країн світу відрізняються за масштабами, фінансово-економічними показниками діяльності, кількістю підприємств, чисельністю працівників тощо. Але спільною характерною рисою індустріальних парків є їх спеціалізація на високотехнологічних виробництвах.

Виділяють дві основні моделі сприяння розвитку індустріальних парків – азіатську й американську. Азіатська характеризується високим рівнем державного втручання: держава може надати землю під проект, стимули для залучення робочої сили, сприяти залученню міжнародного фінансування розвитку інфраструктури; розвитком самого парку займаються приватні компанії. В американській моделі більш задіяними є громадські агенції розвитку, фінансова підтримка здійснюється в рамках державних та міжнародних програм розвитку пріоритетних галузей економіки [15]

Масштаби і форми державної підтримки в різних країнах можуть суттєво відрізнятися. Прикладом ефективною державної політики підтримки індустріальних парків є європейські країни, в яких активний розвиток індустріальних парків розпочався відносно недавно – з уведенням Лісабонської стратегії розвитку (згідно якої 3 % бюджету країн-членів спрямовується на НДДКР) та стратегії «Європа 2020». З метою забезпечення технологічної безпеки держав особливе значення надається фінансуванню високотехнологічних напрямів, таких як нанотехнології, гена інженерія, інформаційні технології, біотехнології. Ключовим аспектом європейської промислової політики є посилення взаємодії політики підприємництва та регіонального розвитку, де об'єднуючим фактором виступає інноваційний розвиток.[17]

Головні стимули, що наразі застосовуються у передовій міжнародній практиці для індустріальних парків (табл. 1), є такими [18]: кредити за спеціальними пільговими ставками; звільнення від податків та мит; субсидування оренди і тарифів на електрику та воду; надання землі на пільгових умовах; преференційні тарифи на телекомунікаційні послуги; спрощені регуляторні процедури, «єдине» вікно; колективне використання послуг та активів; створення житлової та комунальної інфраструктури для співробітників.

Таблиця 1

Міжнародний досвід податкових преференцій і стимулів для розвитку індустріальних парків [21].

Преференції та стимули	Країни
Пільгові ставки з податку на прибуток	Нідерланди, Чехія, Туреччина, Китай
Звільнення від ввізного мита на обладнання	Туреччина, Нідерланди, Азербайджан, Республіка Білорусь, Узбекистан
Звільнення від сплати податку на нерухомість	Польща, Нідерланди, Туреччина, Тайвань, Казахстан, Узбекистан, Азербайджан, Республіка Білорусь
Звільнення від податку на землю	Туреччина, Тайвань, Китай
Звільнення від податку на оренду землі або нерухомого майна	Туреччина, Литва
Звільнення від сплати місцевих податків і зборів	Угорщина
Застосування пільгових суттєво знижених тарифів на комунальні послуги	Туреччина, Угорщина

Інформація про пільги, які надаються індустріальним паркам у різних країнах світу знаходиться у Додатку В складено за даними [11; 19; 20].

Слід відзначити, що в деяких країнах застосовуються однакові податкові інвестиційні стимули для розвитку індустріальних парків.

Спільною для багатьох країн метою є забезпечення стабільного, інклюзивного, довгостроково сталого промислового зростання шляхом надання якісних послуг та створення можливостей для виробничих підприємств. Досягнення цієї мети та відповідних завдань потребує стабільного, раціонального нормативно-правового регулювання, що сприятиме інвестиціям. Це твердження справедливе як для індустріальних парків, так і для інших аспектів промислового розвитку. Відповідно, сприяння розвитку індустріальних парків має бути органічною частиною загальної промислової політики держави [22].

Індустріальні парки є ефективним інструментом промислової політики, оскільки їх можна використовувати як регуляторний «мікрокосм» – або в тому

сенсі, що вони забезпечують застосування загальнодержавних норм у єдиній фізичній локації, або ж у тому плані, що до них може застосовуватися спеціальний набір норм для забезпечення інклюзивної та сталої індустріалізації.

Ці норми можуть впроваджувати сприятливі інвестиційні, торгові, фіскальні та фінансові умови (у т.ч. стимули), стосуватися інфраструктури, енергетики та екології, систем інституційної підтримки у таких формах, як консультування й навчання, професійний розвиток працівників, підтримка дослідницької та інноваційної діяльності. [25]

Деякі успішні програми розвитку індустріальних парків напрацювали сталі механізми подолання факторів, що обмежують інвестиційні можливості. Просування політики (англ. «policy advocacy») поступово займає своє місце в якості важливого компонента діяльності з управління індустріальними парками. В його основі – постійний діалог з інвесторами індустріальних парків, збір інформації про те, як чинне законодавство, норми, стандарти, стимули і адміністративні процедури впливають на їхню діяльність, та які зміни допомогли би їм розширитись (і, відповідно, збільшити свій економічний вплив).

Слід зазначити, що створювати системи підтримки промислового розвитку легше на рівні окремих індустріальних парків, аніж на загальнодержавному, за рахунок ефекту кластеризації. Промислові кластери – географічні зони, де розташована велика кількість взаємопов'язаних підприємств, що функціонують в одній чи в кількох споріднених галузях промисловості [23]. Основою будь-якого кластеру є підприємства; однак, до кластеру також входять інші організації, серед яких навчальні, дослідницькі й освітні установи, органи влади, суб'єкти підтримки підприємництва тощо. Відповідно, кожен такий кластер може отримувати більш структуровану і практично-орієнтовану підтримку в межах індустріального парку, аніж на центральному, загальнодержавному рівні. По всьому світу реалізовано численні програми підтримки, спрямовані на використання позитивних ефектів кластеризації [24].

2.2. Напрями удосконалення засад створення та функціонування індустриальних парків в регіонах України.

Досвід багатьох країн світу доводить, що розвиток індустриальних парків позитивно впливає на економічну і соціальну ситуацію, підтримує процес модернізації промисловості. В індустриальних парках застосовуються сучасні технології та інновації у виробничих процесах, виробляють високоякісні товари, поліпшується дослідницький потенціал країни. Діяльність індустриальних парків створює сприятливі умови для розвитку малого і середнього бізнесу, співпраці з іноземними економічними суб'єктами, і тому позитивно впливає на конкурентоздатність, продуктивність праці і підвищення рівня зайнятості населення, вирішення проблем працевлаштування тощо. Створення індустриальних парків може стати ефективним механізмом відбудови східного регіону, де тривале збройне протистояння призвело до значного фізичного руйнування промислових підприємств та інфраструктури.

Створення та розвиток індустриальних парків в Україні відбувається під впливом таких факторів, як [26]:

- Прояв гострого дефіциту інвестиційних ресурсів та деформованої структури промисловості України (діяльність індустриальних парків сприятиме залученню інвестицій направлених на технологічну модернізацію виробництва, та відтворення національного товаровиробника);
- залежність від імпорту сировини, кон'юнктури на зовнішньому ринку (реалізації національної програми і імпортозаміщення);
- одержання державою легітимної з точки зору правил ВТО на можливості частково субсидувати інвестиційну діяльність, що сприятиме позитивному розвитку інвестиційного клімату в країні та її регіонах;
- орендування підготовлених виробничих площ на території індустриального парку з можливістю одержати користування виробничі,

офісні та складські площі протягом визначеного періоду, ніж придбання землі з наступним самостійним здійснення будівництва;

- надання пільг по сплаті імпортного мита на обладнання та матеріали які, які не виробляються на території України;
- розподілення в межах населених пунктів житлових та виробничих територій, винесення промислових зон за межі міста;
- низький рівень доходів та тенденції до зростання бідності населення;
- технологічна відсталість, фізичний та моральний знос основних виробничих фондів місто утворюючих підприємств;
- низький рівень прояву підприємницької активності та неефективно спеціалізацію малого підприємництва;
- криза комунальної інфраструктури, незадовільний стан дов та дорожнього господарства, загострення проблем екологічної безпеки;
- вузький профіль спеціалізації працездатного населення та низький рівень їхньої мобільності, що призводить до посилення територіальних диспропорцій на ринку праці. (інноваційно інвест пол Бойко)

Прийнятий Верховною Радою України Закон «Про індустриальні парки» забезпечує правові та організаційні засади створення і функціонування індустриальних парків. Згідно із Законом, індустриальний парк – це територія яка визначена ініціатором його створення відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною інфраструктурою, в межах якої учасники індустриального парку можуть здійснювати господарську діяльність у галузі промислового виробництва, а також науково-дослідну – у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених цим Законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустриального парку [2].

Відповідно до Закону України, держава надає ініціатору створення індустриального парку фінансову підтримку на його облаштування. Перевагами для учасників щодо започаткування виробництва в межах індустриального парку є[5]:

- нульова ставка мита на обладнання та деталі до нього, які не виробляють в Україні та ввозять для облаштування індустріального парку;
- нульова ставка мита на устаткування, обладнання та деталі до них, що не виробляють в Україні та не є підактивними товарами, які ввозять учасники індустріальних парків для здійснення господарської діяльності у їх межах;
- звільнення від пайової участі в розвитку інфраструктури населених пунктів, на території яких створено індустріальний парк;
- державна підтримка облаштування (підведення інженерно-транспортної інфраструктури) індустріального парку;
- прозора та проста процедура набуття прав власності на земельну ділянку в межах індустріального парку. – розвинута в Україні геоінформаційна система.

Щоб отримати фінансову підтримку, індустріальний парк повинен бути внесений до Реєстру індустріальних парків у Державному агентстві України з інвестицій та інновацій, пройшовши попередньо процедури перевірки на відповідність Закону у Міністерстві фінансів України та обласній державній адміністрації.

В Україні, як правило, ініціатором створення індустріального парку стають органи місцевої влади, які зацікавлені в стимулюванні інвестиційної активності на своїй території. Вони краще обізнані з її географічним, технологічним та інфраструктурним потенціалом, тому компетентніше можуть створити бізнес-план індустріального парку, ніж спеціалісти центральних органів влади. Процедура створення та функціонування індустріальних парків відбувається згідно із Законом України «Про індустріальні парки».

Ініціатор індустріального парку розробляє концепцію індустріального парку, в якій зазначаються мета, завдання створення та функціональне призначення індустріального парку, місце розташування та розмір земельної ділянки, строк, на який створюється індустріальний парк, бізнес-план розвитку індустріального парку, орієнтовні ресурси (фінансові, матеріальні, технічні, трудові, природні тощо), необхідні для створення та функціонування

індустріального парку, очікувані джерела їх залучення, організаційну модель функціонування індустріального парку, очікувані результати функціонування індустріального парку та інші відомості на розсуд [27].

Концепція індустріального парку затверджується ініціатором створення такого парку шляхом прийняття відповідного рішення. Для облаштування території індустріального парку та подальшого його обслуговування на умовах конкурсу обирається управляюча компанія. Завданням конкурсу є визначення юридичної особи, яка якісно та у найкоротший термін здійснить розбудову індустріального парку та забезпечить його постійне функціонування. Ініціатор створення індустріального парку надає земельну ділянку у межах індустріального парку відповідно до Закону на строк використання не менше 30 років. Залежно від форми власності земельної ділянки керуюча компанія обирається ініціатором [2].

Моделі управління індустріальними парками можна розділити на 3 основних [28]:

1. Індустріальні парки утримуються інфраструктурною управляючою компанією, яка надає підприємствам не тільки площі для розміщення їх виробництв, а й інфраструктуру та низку послуг. Цей перелік послуг зазвичай називається управлінням індустріального парку. Інфраструктурна керуюча компанія може одночасно бути і власником індустріального парку.

2. Індустріальні парки, найчастіше середніх розмірів, не управляються спеціалізованою компанією, а фірми, які розмістили свої виробництва на єдиній території, самі надають всі необхідні послуги або залучають для цього компанії з боку.

3. Одна із компаній, яка розмістила своє виробництво (якірний інвестор), виконує також функції керуючої компанії. Залучені керуючою компанією учасники індустріального парку укладають договори на суборенду земельної ділянки та на виконання послуг керуючою компанією. Перелік послуг та умови їх надання учасникам індустріального парку визначаються ними та керуючою компанією згідно з укладеними договорами.

У результаті господарської діяльності керуючої компанії та учасників індустріального парку можна виділити загальні тенденції очікуваного результату функціонування індустріальних парків [29]:

- збільшення надходження грошових коштів до бюджетів усіх рівнів;
- створення нових робочих місць для мешканців регіону;
- підвищення рівня ділової активності бізнес-середовища регіону;
- підтримка розвитку малого та середнього бізнесу регіону;
- збільшення обсягу залучених у реальний сектор економіки регіону інвестицій; – залучення новітніх технологій виробництва товарів та послуг;
- розвиток міжгалузевої кооперації між учасниками індустріального парку та підприємствами регіону, а також представниками малого та середнього бізнесу.

У процесі дослідження виявлено, що індустріальні парки не лише в розвинутих, але і в країнах, що розвиваються, стають невід'ємною частиною економічної системи. Вони є інструментом стимулювання промислового виробництва, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення, вирівнювання економічного розвитку регіонів. Загалом, ідея індустріальних парків є досить перспективною та економічно вигідною як для підприємств, так і для держави.

Україна, яка відчуває гострий дефіцит інвестиційних ресурсів та має деформовану структуру промисловості, має активно розвивати систему індустріальних парків. Доцільною видається реалізація політики створення індустріальних парків в Україні у три етапи [30]:

1. Розробка чіткої зрозумілої концепції розвитку індустріальних парків. Вона має бути своєрідним проспектом з демонстрацією затрат та вигід держави та бізнесу, а також містити дієві механізми створення індустріальних парків, максимально наближеними до української практики.
2. Розробка дієвого механізму залучення інвесторів. Необхідно зобов'язати ініціаторів створення індустріальних парків разом з проектом створення подавати стратегію залучення компаній до парку.

3. Запровадження пакета фіскальних стимулів (з паралельним внесенням змін до Податкового кодексу України) для учасників муніципальних індустріальних парків. При цьому рівень державної допомоги має бути обернено пропорційним до відношення показника ВВП на душу населення в регіоні розміщення індустріального парку до середнього значення ВВП на душу населення в Україні. Іншими словами: чим бідніша територія, тим більший обсяг державної допомоги має бути наданий учасникам індустріального парку.

Забезпечення відходу економіки України від рентно-сировинної моделі вимагає істотного збільшення ролі переробної промисловості та нарощування створеної нею доданої вартості, що актуалізує розвиток в Україні індустріальних парків (ІП) як одного з ефективних інструментів забезпечення структурних змін у промисловості. В Україні інструмент ІП інституціалізовано 15 років тому, проте реальних зрушень у напрямі розвитку ІП та отримання позитивних ефектів від їхньої діяльності для економіки за цей період не відбулося [31].

Протягом понад століття концепція ІП успішно впроваджується багатьма країнами для забезпечення прискореного розвитку переробної галузі та нарощування її доданої вартості, що досягається у спосіб кластеризації промислових та супутніх виробництв на спеціально облаштованих територіях за активної державної підтримки. В Україні інструмент ІП інституціалізовано у 2006 р. зі схваленням Концепції створення індустріальних (промислових) парків. У 2012 р. прийнято Закон України «Про індустріальні парки» та низку підзаконних актів. Незважаючи на наявність законодавчого і нормативно-правового забезпечення, абсолютна більшість зі створених на сьогодні більше 50 ІП існують лише на папері.

Причинами «провалу» реалізації концепції ІП в Україні стали брак фінансової та організаційної підтримки з боку держави, недосконалість законодавчої бази, відсутність виваженої адаптації концепції ІП до цілей економічної політики, інтеграції інструменту ІП до загального контексту економічного розвитку з урахуванням регіональної специфіки.

Цілі та завдання розвитку ІІ мають узгоджуватися зі стратегічними напрямками розвитку промисловості, визначеними у Національній економічній стратегії на період до 2030 року та Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, включаючи [32]:

- зміну технологічної структури виробництва та експорту шляхом нарощування частки технологічно складної та наукоємної продукції з високою доданою вартістю;
- забезпечення сталості промислового розвитку
- зменшення промислового забруднення, підвищення рівня перероблення промислових відходів та сприяння соціальній інклюзії відповідно до цілей сталого розвитку;
- повну реалізацію конкурентних переваг регіонів, сприяння пріоритетному розвитку напрямів регіональної спеціалізації промислового виробництва;
- інклюзію малого та середнього підприємництва до процесів створення доданої вартості з метою деолігархізації та демонополізації промислового виробництва.

Політика розвитку ІІ вимагає удосконалення засад та механізмів державної підтримки за наступними ключовими напрямками:

1. інтегрування політики підтримки розвитку ІІ з політикою розвитку стратегічних галузей промисловості, смарт-спеціалізації, кластерного розвитку:
 - у межах ІІ найбільшу державну підтримку слід надавати виробництвам стратегічних галузей промисловості, які створюватимуть наукоємну продукцію з високою доданою вартістю, а також продукцію, важливу для забезпечення національної безпеки, імпортозаміщення тощо;
 - включення ІІ до Реєстру індустріальних (промислових) парків, що отримуватимуть державну підтримку, має здійснюватися за умови відповідності напрямів їхньої діяльності пріоритетам смарт-спеціалізації регіонів базування, визначеним у відповідних стратегіях розвитку регіонів. При цьому базовий рівень державної підтримки має забезпечуватися всім без винятку ІІ;
 - ІІ слід використовувати у якості інфраструктури для розвитку національних та транскордонних кластерів зі створенням умов для залучення до них лідерів

виробництва за визначеними напрямками кластеризації, а також максимальної кількості МСП на пільгових умовах та на засадах аутсорсингу.

2. Запровадження системи диференційованої державної підтримки ІП залежно від напрямку їхньої спеціалізації та належності виробництв до стратегічних галузей, що передбачає доповнення базових сприятливих умов для розвитку ІП специфічними секторальними інтервенціями, що застосовуватимуться до різних видів ІП а також механізмами підтримки окремих учасників ІП у стратегічно важливих для держави галузях.

Інструменти державної підтримки можуть надаватися за відповідності ІП та їхніх учасників критеріям декількох рівнів. Зарубіжний досвід засвідчує, що таргетування окремих секторів у рамках підтримки ІП завдяки запровадженню секторальних «пакетів» державної підтримки дозволяє, зокрема, більш ніж удвічі збільшити приплив прямих іноземних інвестицій до ІП. При цьому система державної підтримки ІП має доповнюватися інструментарієм оцінювання ефективності її використання учасниками ІП та критеріями результативності їхньої діяльності, на основі чого здійснюватиметься періодичний перегляд інструментів та реципієнтів державної підтримки.

3. Пріоритизація інструментів розвитку інфраструктури та сервісного забезпечення діяльності ІП порівняно з наданням податкових, митних та інших преференцій, які мають розглядатися в якості додаткових інструментів. На сьогодні найбільшими проблемами українських ІП є відсутність облаштованих сучасних промислових майданчиків та логістичної інфраструктури, регуляторні бар'єри, складність та непрозорість процесів отримання дозвільної документації, відсутність налагодженої системи надання державних послуг на місцях. Створення інфраструктури ІП потребує значних інвестицій, тому фінансування інфраструктурних проєктів у межах ІП важливо здійснювати у рамках уже діючих державних програм. Організація сервісного забезпечення діяльності ІП вимагає вироблення ефективних моделей «єдиного вікна» на рівні регіонів та громад, що полегшить взаємодію учасників ІП з органами влади, дозволить завдяки об'єднанню представників різних організацій та відомств швидко вирішувати питання реєстрації бізнесу, отримання дозвільних

документів, забезпечення комунальними, банківськими, медичними, страховими послугами, консультаціями та послугами у сферах податкового та митного регулювання тощо.

4. Розбудова інституційного підґрунтя розвитку ІІ, що вимагає прийняття профільного законодавства, затвердження Концепції розвитку індустриальних парків на 2021-2024 роки, що розробляється Міністерством розвитку громад та територій. Окрім «точкової» підтримки ІІ вкрай важливо покращувати фундаментальні умови для розвитку промисловості та інвестиційної діяльності, для чого необхідно прийняти базове законодавство з питань промислової політики, інтегрувавши до нього інструмент ІІ, а також створити дієву багаторівневу систему інвестиційних стимулів залежно від масштабів та напрямів інвестування, що дозволить створити пріоритетні умови для залучення інвестицій у стратегічні галузі та у проекти загальнодержавного та регіонального значення.

Отже, активізація розвитку вітчизняної промисловості можлива через механізм індустриальних парків за умов реалізації пакету реформ, спрямованих на підвищення їх інвестиційної діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Україна має колосальний потенціал активізації промислового розвитку через механізм індустріальних парків. Формування та реалізація комплексної промислової політики за вищевказаними напрямками сприятиме відкриттю близько 100 вітчизняних індустріальних парків, до яких буде залучено понад 10 млрд дол. США інвестицій з відповідними галузевими пріоритетами (харчова, деревообробна, меблева, целюлозно-паперова, машинобудівна, аерокосмічна, металургійна тощо) та з оптимальною регіональною диверсифікацією.

Безперечно дані фактори розвитку індустріальних парків позитивно вплинуть на розвиток регіонів України, а саме: зростання рівня зайнятості і зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон; зростання реальних доходів населення, збільшення несировинного випуску та експорту; збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів та фінансування соціальних ініціатив; входження України до клубу промислово розвинутих країн та довгострокова макроекономічна стабілізація

Відповідно до аналізу Інституту стратегічних досліджень, основними проблемами індустріальних парків можна вважати наступні:

- загалом несприятливі умови підприємницької діяльності й погіршення інвестиційного клімату в державі;
- нерозвиненість інфраструктури та відсутність необхідних ресурсів для фінансування розбудови індустріальних парків;
- можливість, а не обов'язковість надання державної підтримки за рахунок державного та місцевих бюджетів і відсутність чітких процедур її отримання;
- нормативно не врегульоване питання щодо податкових преференцій для суб'єктів індустріальних парків;
- відсутні гарантії щодо стабільності законодавчо гарантованих умов функціонування та державної підтримки діяльності індустріальних парків;
- не унормоване питання надання пільгових кредитів, а також цільового фінансування для облаштування індустріальних парків;

- складна процедура узгодження переліку товарів, які ініціатор створення, керуюча компанія або учасник індустріального парку хочуть ввезти без сплати мита, що потребує узгодження в кількох міністерствах;
- не врегульоване питання щодо звільнення керуючих компаній від орендної плати за земельні ділянки;
- неврегульованість питання із підключенням індустріальних парків до мереж централізованого водопостачання та водовідведення, газопостачання, електроенергетики;
- неврегульовані засади створення і функціонування транскордонних індустріальних парків.

Названі недоліки мають бути враховані при розробці законодавства та практики функціонування індустріальних парків в Україні. Прийняття законопроектів сприятиме активізації інвестиційної діяльності, зростанню обсягів прямих інвестицій в країну, стимулюванню промислового виробництва, створенню нових високотехнологічних виробництв та сотень тисяч високопродуктивних робочих місць. А також – збільшенню обсягів та асортименту випуску експортоорієнтованої продукції та, як наслідок, підвищенню конкурентоспроможності економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Л. Я. Бенюкська Індустріальні парки як інструмент розвитку регіональної економіки: теоретичні аспекти.
- 2 Закон України «Про індустріальні парки» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 22. – Ст. 212.
- 3 Єгорова О. О. «Щодо заходів стимулювання створення та функціонування індустріальних парків в Україні» [Електронний ресурс] / О. О. Єгорова // Аналітична записка. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1340/>
- 4 Молдаван О. О. Доцільність запровадження індустріальних парків в Україні [Електронний ресурс] / О. О. Молдаван. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/36177>.
- 5 [https://www.me.gov.ua/ІНДУСТРІАЛЬНІ_ПАРКИ_В_УКРАЇНІ/Інформація_про_індустріальні_\(промислові\)_парки,_створені_в_Україні_від_05.01.2022р](https://www.me.gov.ua/ІНДУСТРІАЛЬНІ_ПАРКИ_В_УКРАЇНІ/Інформація_про_індустріальні_(промислові)_парки,_створені_в_Україні_від_05.01.2022р).
- 6 <https://gmk.center/ua/opinion/miscievi-gromadi-dedali-chastishe-inicijujut-stvorenniya-industrialnih-parkiv/>
- 7 КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ/ПОСТАНОВА від 18 квітня 2018 р. № 326 Про внесення змін до Регламенту Кабінету Міністрів України
- 8 <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-mekhanizmiv-zaprovadzhennya-industrialnikh-parkiv-v-ukraini>
- 9 КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ/ПОСТАНОВА 5 серпня 2020 р. № 695 Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки
- 10 <https://ip-bt.com/>
- 11 Галасюк, В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні / Віктор Валерійович Галасюк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 1. – С. 40-50. – ISSN 1993-0259.
- 12 Лекарь, С. І. Міжнародні та вітчизняні реалії функціонування індустріальних парків / С. І. Лекарь // Економіка промисловості. – 2017. – № 1. – С. 80-94.

13 Індустріальні парки в Україні: що це таке і чи вдасться їх реанімувати. 2018. 18 липня. URL: <https://mind.ua/publications/20186816-industrialni-parki-vukrayini-shcho-ce-take-i-chi-vdastsya-yih-reanimuvati>.

14 Dźwigoł H. Research methods and techniques in new management trends: research results. *Virtual Economics*. 2019. Vol. 2. Issue 1. P. 31-48. doi: [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01\(2\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01(2)).

15 <https://journal.eae.com.ua> Бойко О.М. ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КИТАЮ ЩОДО СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

16 1. Індустріальні парки в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку: монографія / Єгоров І.Ю., Бойко О.М., Грига В.Ю.; наук. ред. Єгоров І.Ю. — НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Науково-дослідний економічний інститут. — К., 2015. — 140 с. ^[17]
https://www.me.gov.ua/Documents/Модель_еко-індустріального_парку_в_Україні/23.12.2021/Департамент_інвестицій

18 Economic Zones in the Asean: Industrial Parks, Special Economic Zones, Eco Industrial Parks, Innovation Districts as Strategies for Industrial Competitiveness / UNIDO Country Office in Viet Nam. 2015. https://www.unido.org/sites/default/files/20150/8/UCO_Viet_Nam_Study_FINAL_0.pdf.

19 Індустріальні парки в Україні: удосконалення політики стимулювання у контексті світового досвіду: аналіт. доп. / А.П. Павлюк та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ: НІСД, 2014. 49 с.

20 Марчишинець О.В., Марчишинець С.М. Індустріальні парки як інструмент залучення інвестицій у реальний сектор економіки регіону. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. № 9. С. 16-22.

21 Sai-Bodnar, L. (2016). Industrialni parky: novi mozhlyvosti [Industrial parks: new opportunities]. *Visnyk. Ofitsiino pro podatky – Herald. Officially about taxes*, 23(881). Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9929> [in Ukrainian].

22 https://mepr.gov.ua/files/docs/Цілі_Сталого_Розвитку:_Україна/НАЦІОНАЛЬНА_ДОПОВІДЬ

- 23 Іванов Ю. Поняття, класифікація кластерів в Україні. Міжнародний досвід// Ю.Б. Іванов, О.В. Аненкова// Наук.-дослід. центр. індустр. пробл. розвитку НАН України.- Режим доступу: www.nbuu.gov.ua.
- 24 Про формування та функціонування інноваційних кластерів в Україні: Постанова Нац.акад.наук України від 08.07.2009 р.#220.- Режим доступу: www.nas.gov.ua.
- 25 <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3325847-industrialni-parki-v-ukraini-zamah-na-grivnu-a-udar-na-kopijku.html>
- 26 Бойко О.М. Розвиток інноваційного середовища України в європейському науково-технологічному просторі Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів / ДВНЗ «Переяслав- Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». — Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2017. — С. 243–251.
- 27 https://economy.cg.gov.ua/web_docs/966/2017/02/docs/Довідка_щодо_створення_індустріального_парку
- 28 Л. Я. Беновська Індустріальні парки як інструмент розвитку регіональної економіки: теоретичні аспекти
- 29 <https://www.me.gov.ua//> Стан розбудови мережі індустріальних парків в Україні//Огляд_ІІ_по_обл-02-08-21
- 30 <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-mekhanizmiv-zaprovadzhennya-industrialnikh-parkiv-v-ukraini> Аналітична записка "Щодо механізмів запровадження індустріальних парків в Україні"
- 31 Матеріали сайту державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrproject.gov.ua/project/industrialni-parki-ukraini>.
- 32 Індустріальні парки – крок до покращення інвестиційного клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.ukrproject.gov.ua/node/25](http://www.ukrproject.gov.ua/node/25)
- 33 Механізм прийняття рішення про включення індустріального парку до Реєстру індустріальних (промислових) парків визначений Законом України

«Про індустріальні парки» та Постановою Кабінету Міністрів України від «Про затвердження «Порядку прийняття рішення про включення індустріального (промислового) парку до реєстру індустріальних (промислових) парків» № 216 16.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/216-2013>

Резюме індустріального парку «Біла Церква»

Назва індустріального парку	Індустріальний парк «Біла Церква»
Ініціатор створення індустріального парку	ТОВ «Індустріальний парк «Біла Церква 1»
Мета створення індустріального парку	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності Київського регіону та України в цілому; • Активізація інвестиційної діяльності; • Підвищення рівня зайнятості населення; • Розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.
Завдання створення індустріального парку	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток індустріального потенціалу регіону; • Активізація інноваційної діяльності; • Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції; • Реалізація потенціалу імпортозаміщення; • Зростання обсягу інвестицій у регіон;

	<ul style="list-style-type: none"> •Збільшення податкових надходжень та платежів до бюджету та державних цільових фондів; •Створення нових робочих місць, в тому числі для висококваліфікованих кадрів; •Підвищення рівня доходів у регіоні; •Зниження диспропорцій в розвитку регіонів.
Функціональне призначення індустріального парку	<p>Машинобудування та металообробка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Легка та харчова промисловість; • Деревообробна та меблева промисловість; • Інші галузі, сумісні із вищезазначеними.
Характеристика забудови	Нове будівництво
Місце розташування індустріального парку	Київська обл., Білоцерківський район, селищна рада Шкарівська
Розмір земельної ділянки	24,1419 га
Строк, на який створюється індустріальний парк	50 років з дати прийняття рішення про створення індустріального парку «Біла Церква»
Вимоги до учасників індустріального парку	<ul style="list-style-type: none"> • суб'єкт господарювання повинен бути зареєстрований на території адміністративно-територіальної

одиниці, в межах якої розташований індустріальний парк;

- набуття права на земельну ділянку та/або інший об'єкт (частину об'єкта) нерухомого майна у межах індустріального парку;
- укладення з керуючою компанією договору про здійснення господарської діяльності в межах індустріального парку у відповідності до вимог ст. 30 Закону України „Про індустріальні парки“;
- переважне використання праці працівників- громадян України;
- не може бути учасником індустріального парку суб'єкт господарювання, який визнаний банкрутом або перебуває у стадії припинення

SWOT-аналіз можливостей індустріального парку

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - Доступ до дешевих інженерних мереж (нижча вартість комунальних послуг в порівнянні с країнами Центрально-Східної Європи); - Наявність значної кількості трудових ресурсів та студентів; - Доступ до сировинної бази; - Наближеність до Києва (найбільшого споживчого ринку, ринку інформаційних технологій, кваліфікованих трудових ресурсів, тощо); - Низький рівень міграції трудових ресурсів в порівнянні з Західними регіонами України; - Великий розмір та правильна форма ділянки; - Глибокий горизонт залягання ґрунтових вод; - Відсутність джерел забруднення на ділянці; 	<ul style="list-style-type: none"> - Низька інвестиційна привабливість країни; - Відсутність програм довгострокового фінансування; - Високі процентні ставки; - Недосконале законодавство; - Складність адміністрування податків та митних платежів; - Недостатній захист інвесторів.

<ul style="list-style-type: none"> - Розвинена транспортна інфраструктура в оточенні ділянки та перспективи її подальшого покращення; - Зручна транспортна доступність; - Наявність залізничної гілки поруч з індустріальним парком. 	
<p>Можливості</p>	<p>Загрози</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Створення «точки зростання» в регіоні; - Створення галузевих кластерів виробників; - Можливість розміщення технологічних виробництв з високою доданою вартістю; - Сприяння вирішенню соціально-економічних проблем регіону; - Переміщення виробництв з країн Південно-Східної Азії ближче до ринків збуту та з Центрально-Східної Європи з метою зниження собівартості. 	<ul style="list-style-type: none"> - Макроекономічні ризики; - Політичні ризики.

Пільги, які надаються індустріальним паркам у різних країнах світу

Країна	Пільги
1	2
Румунія	<p>Інструменти стимулювання розміщення виробництва в ІІІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від плати за зміну призначення землі; • звільнення від сплати земельного збору; • звільнення від податків за видачу містобудівних сертифікатів та будівельних дозволів; • звільнення від сплати місцевих податків (податку на нерухомість) за рішенням місцевих органів влади. <p>З 1 жовтня 2013 р. реалізуються дві схеми державної допомоги: 1) забезпечення підтримки компаній, що здійснюють діяльність в індустріальному парку, шляхом звільнення від місцевих податків. Компанії можуть отримати до 200 тис. євро протягом трьох наступних фінансових років, максимальний бюджет схеми – 2,5 млн дол.; 2) надання регіональної державної допомоги для підтримки впровадження початкових інвестицій в індустріальному парку шляхом звільнення від місцевих податків: компанії можуть отримати понад 50 % витрат за проектом, максимальний бюджет схеми – 4,65 млн дол. США</p>
Угорщина	<p>Власники компаній, що працюють в ІІІ, можуть одержати підтримку, звернувшись до спеціальних фондів, визначених в Оперативній програмі економічного розвитку та Оперативній програмі регіонального розвитку. Загальна сума коштів, виділених на ці цілі, становила за 2007- 2013 рр. понад 1 млрд євро</p>
Словаччина	<p>Інструменти державної підтримки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • державна підтримка становить до 50% від вартості проекту; • податкові пільги та преференції для інвесторів надаються залежно від обсягу інвестицій;

	<ul style="list-style-type: none"> • компенсація витрат на створення робочих місць; • часткова компенсація капітальних витрат інвесторів
Польща	<p>Виробники в індустріальних парках надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку або податку на доходи фізичних осіб; • часткове звільнення від податку на майно; • підтримка створення нових робочих місць – розмір залежить від проєкту і може сягати 15,6 тис. злотих (4 тис. дол. США) за одне робоче місце; • підтримка навчальних програм, спрямованих на підвищення кваліфікації персоналу (максимальна сума компенсації – 70%). Перелік пільг, наданих учасникам у Високотехнологічному індустріальному парку «Штарград Щецинський»: • звільнення від податку на нерухомість (земельні ділянки, будівлі, споруди або їх частини, що призначені для ведення господарської діяльності); • державна допомога для впровадження нових інвестицій (інвестиції на суму понад 100 тис. євро, завершення інвестиційного проєкту протягом 48 місяців від подачі заяви); • державна допомога при купівлі компанії, яка знаходиться в стадії ліквідації та створення нових робочих місць (не менше 50 нових робочих місць в придбаній компанії протягом 12 місяців від дня подачі заявки); • державна допомога для створення нових робочих місць при реалізації нового інвестиційного проєкту (не менше 50 нових робочих місць протягом 3 років)
Чехія	<p>Виробникам в індустріальних парках за різними програмами надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку на строк до 10 років; • звільнення від податку на майно на 5 років. Крім цього, держава надає гранти до 300 тис. крон (12 тис. дол. США) за створення нового робочого місця

	на території індустріального парку
Туреччина	<p>Підприємствам надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нульова ставка ПДВ з операцій на купівлю земельної ділянки; • звільнення від податку на нерухомість на наступні 5 років після завершення будівництва; • відсутність податку на поділ або об'єднання земельних ділянок; • пільгові комунальні платежі; • звільнення від ПДВ та ввізного мита на імпортне обладнання; • зниження ставки корпоративного податку (до 90%); • звільнення від сплати внесків на соціальне страхування (для ІІІ строк звільнення може становити 12 років)
Республіка Білорусь	<p>Надається пряме державне фінансування та застосовуються такі податкові преференції:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знижена ставка податку на прибуток – 10% при загальній ставці 18%; • звільнення від сплати корпоративного податку; • звільнення від сплати податку на нерухомість до 01.01.2016 р.; • звільнення від сплати податку на землю до 01.01.2016 р.; • звільнення від сплати ПДВ при імпорті; • звільнення від сплати ввізного мита; • пільгова ставка з податку на доходи фізичних осіб (працівників); • пільги за соціальними внесками; • звільнення від обов'язкового продажу валютної вир
Республіка Північна Македонія	<p>Виробникам в індустріальних парках надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку на 10 років;

	<ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати податку на доходи фізичних осіб; • звільнення від сплати ПДВ; • звільнення від сплати податку на нерухомість; <p>Крім того, інвестор має право ввозити сировину та обладнання на територію ІІІ без сплати будь-яких митних платежів</p>
<p>Республіка Молдова</p>	<p>Дія спеціального режиму економічної діяльності терміном не більше 25 років. Можливість отримання на конкурсній основі фінансування в рамках державних програм і проектів зі сфери науки та інновацій, у тому числі для створення та/ або розвитку інноваційної інфраструктури. Фіскальні стимули застосовувалися до 2012 р., коли були скасовані:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати ПДВ; • звільнення від сплати мита на імпортовані товари та послуги; • звільнення від сплати прибуткового податку на три податкових періоди

**РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

на тему:
**«ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
УКРАЇНИ»**

Студента (ки) 5 курсу, 3 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та
адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та
адміністрування»

Науковий керівник
науковий ступінь,
вчене звання

Гарант освітньої
програми канд. екон.
наук,
доцент

Грінченко
Аліни
Миколаївни

Головня Юлія
Ігорівна

Головня Юлія
Ігорівна

(підпис студента)

(підпис керівника)

(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, 3 додатків, списку використаних джерел (33 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 45 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 2 рисунки, 4 таблиці.

Метою роботи є вивчення системного підходу до засад, умов, механізмів і засобів створення і функціонування індустріальних парків, що є запорукою реальності залучення інвестицій в Україну.

Поставлена мета зумовлена необхідністю вирішення таких дослідницьких завдань:

1. розкрити особливості створення та розвитку індустріальних парків в Україні;
2. визначити особливості функціонування індустріальних парків в Україні;
3. оцінка діяльності індустріальних парків в регіонах України.

Предметом дослідження є індустріальні парки в системі розвитку регіонів України. Вплив індустріальних парків на розвиток економіки України на прикладі індустріального парку “Біла церква”.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи:

1. аналіз даних, щодо правової системи та інших державних важелів впливу на діяльність індустріальних парків;
2. оцінка діяльності індустріальних парків в регіонах України;
3. оцінка зарубіжного досвіду забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустріальних парків;
4. надання методичних рекомендацій на основі оціненої інформації, щодо покращення системи діяльності індустріальних парків.

У першому розділі розкриваються сутність і характеристики індустріальних парків як ефективний інструмент розвитку економіки регіонів України.

У другому розділі здійснюється оцінювання та викладено пропозиції щодо удосконалення політики стимулювання розвитку індустріальних парків України.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні ефективного функціонування індустріальних парків в Україні також для удосконалення нормативно-правового поля з приводу урегулювання процесу створення і функціонування індустріальних парків.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлена діяльність індустріальних парків в системі розвитку регіонів України, а також вплив індустріальних парків на розвиток економіки України, проаналізовано необхідності розвитку індустріальних парків в Україні, з метою збільшення виробництва інноваційного продукту та подальшого розвитку української економіки, зарубіжний досвід забезпечення регіонального економічного зростання шляхом створення індустріальних парків, викладено пропозиції щодо удосконалення розвитку індустріальних парків в Україні.

Summary

The final qualifying work highlights the activities of industrial parks in the development of regions of Ukraine, as well as the impact of industrial parks on the development of Ukraine's economy, analyzed the need for industrial parks in Ukraine to increase innovation and further development of the Ukrainian economy. by creating industrial parks, proposals are made to improve the development of industrial parks in Ukraine.